

PONÈNCIA 3 Ivan Mora

CONGRÉS ORDINARI

PER LA DEFENSA DEL PODER ADQUISITIU I D'UN TEIXIT EMPRESARIAL COMPETITIU

Aquesta ponència té com a objectiu compartir alguns pensaments sobre per què les polítiques de defensa del poder adquisitiu, i de la cultura d'un teixit empresarial competitiu, són una prioritat si volem tenir opcions de guanyar el vot popular el 2027.

Començo amb un parell de dades que em semblen rellevants.

Enguany, s'han fet 24.279 declaracions voluntàries de la renda. Aquesta dada representa un 53% de 45.030 persones assalariades. En poden extreure, doncs, que el 47% dels assalariats d'Andorra estan per sota de 2.000 euros mensuals. Molt a prop del salari medià, de 2.054,62 euros, publicat el 14 d'octubre passat.

Malgrat aquesta dada, la tendència no és dolenta. Gràcies a les mesures valentes del Govern, d'una part, i a la dinàmica econòmica d'aquest 2024, el salari medià s'ha incrementat un 6,4%, empès principalment pel sector de la construcció.

És suficient un 6,4% el 2024? Què hauria passat si no haguéssim intervingut el mercat?

És prudent continuar intervenint el mercat? Hauríem de demanar més al sector empresarial?

Els mercats no s'autoregulen sols. La majoria dels mercats tenen tendència a retroalimentar-se i a exagerar els moviments.

Els analistes financers solen repetir la famosa frase de l'economista John Maynard Keynes: "Els mercats poden mantenir la seva irracionalitat més temps del que nosaltres podem mantenir la nostra solvència". De fet, si no fem res, la nostra solvència política també es podria veure compromesa.

La teoria que mantenir salaris competitius estimula la demanda, és falsa. En realitat, mantenir salaris baixos afecta la confiança del consumidor i redueix la demanda. Què diu Keynes sobre l'impacte dels salaris en l'economia?

Primer: la inflació és un bon mitjà per ajustar salaris. La inflació moderada és un bon mecanisme d'ajust quan el cycle econòmic cau. Però, atenció!, la inflació és molt punyetera, traïdora i difícil de quantificar. La inflació no desapareix fins que no s'aconsegueix un canvi de cycle i es refreda l'economia.

Segon: la rigidesa en les polítiques salarials tendeix a augmentar la desocupació. En un país com el nostre, on el nombre de treballadors és limitat, i és difícil casar oferta de feina i demanda laboral, apujar massa el salari mínim podria generar desocupació, i encara més, una caiguda de la demanda i problemes socials.

Tercer: els salaris són alhora un cost per a l'empresari i una font de consum. Els increments de salari tenen un efecte multiplicador en l'economia. A Andorra, podria ser que aquest efecte multiplicador s'estigui trencant, perquè hem augmentat irresponsablement el nostre consum fora del nostre país.

Quart: Keynes afirma que "una política salarial flexible i una política monetària flexible venen a

ser analíticament el mateix". Dit d'una altra manera, abaixar tipus d'interès té un impacte similar en l'economia que apujar salaris.

La política monetària d'Andorra depèn del continent, i pot ser que estigui adaptada a economies que ja s'han alentit, com França o Alemanya. Però els tipus d'interès d'Europa no han aconseguit refredar la nostra economia. De fet, semblaria que els salaris s'han quedat enrere, malgrat la plena ocupació. El creixement econòmic dels últims anys, que de fet podríem batejar com el miracle postcovid, ha estat molt elevat, i és una evidència que la riquesa no s'ha redistribuït de forma proporcional.

Addicionalment, la caiguda de la confiança del consumidor està fent que el consum alimentari o de moda, per exemple, s'estigui fent fora de les nostres fronteres, fins i tot quan de vegades no es justifica econòmicament.

En definitiva, la situació econòmica explica que sostinguem la importància d'una política salarial activa pels motius següents:

- L'economia no es refreda, i mentre segueix el cicle expansiu hem de vetllar perquè el salari medià no es desvii del creixement econòmic.
- Hem de trobar solucions perquè l'increment de poder adquisitiu tingui un efecte multiplicador en l'economia andorrana. És una eina que trobarem a faltar si canvia el cicle econòmic.

Dit això, llanço una primera pregunta. Són els empresaris plenament conscients de la seva situació competitiva?

Vivim en un continent amb l'energia cara, costos laborals alts i que vol ser exemplar en la regulació. Les forces competitives són imparables, i estem afrontant una competència deslleial de campions nacionals, sobrefinançats per governs i mercats, tan asiàtics com americans.

A Andorra, la competència també truca a la porta, ferotge, famolenca, però no s'atura a la frontera; de fet, crec que tant li fa la petita frontera.

Què més fàcil que recórrer a "l'Andorra First" i pretendre que, si mantenim l'status quo i diem no a Europa, els empresaris andorrans continuaran

mantenint la seva hegemonia al mercat intern. Posar Andorra primer equival a votar per una mort lenta.

És una contradicció per ella mateixa quan estem parlant d'un Estat tan petit com el nostre. Com contradictoris, també, són els polítics que diuen voler anar cap endavant, i únicament miren cap enrere.

En definitiva, signar o no un acord d'associació no canvia res a les forces competitives de l'entorn. Per això, el futur de les empreses andorranes no és altre que competir en la qualitat, augmentar el seu mercat i exportar, i com més aviat millor. Així ho ha fet la banca els darrers anys. S'han vist obligats a reduir marges i a entrar en altres mercats i no ha passat res.

La segona pregunta és la següent: Què ha canviat a Andorra perquè no ens agradin les empreses andorranes?

No fa pas tant de temps que, sovint, al final del procés de compra sempre es deia la famosa frase: "és que soc del país!". I la resposta solia ser: "Ah!, molt bé, doncs li faig un 10% de descompte!". Aquesta complicitat, aquest equilibri i respecte pel consumidor andorrà sembla que s'hagi perdut.

Moltes empreses estan prioritzant el turista i el resident passiu, desatenent de vegades les necessitats dels residents més modestos, que s'estan trobant sense assortiment o sense el tracte diferencial. Cal apostar per un model més amable on els assalariats tenen el seu espai en la ciutat.

Per resumir, és probable que, quan arribi un canvi de cicle, algunes empreses ho passin malament, o fins i tot hagin de tancar. El mercat destrueix les empreses obsoletes i improductives per crear-ne de noves, de més modernes i competitives. Per aquesta raó, des de les administracions públiques s'haurien de dedicar els esforços cap a les empreses responsables. Empreses que paguen bé els seus assalariats, que reparteixen equitament la riquesa, que tenen un pla de creixement on Andorra té un paper rellevant. Si no, ens trobarem amb empresaris que deixaran penjat el nostre país quan els seus beneficis minvin.

En definitiva, hi ha una diferència significativa entre la defensa del capital andorrà i la cultura d'un teixit empresarial responsable i competitiu. I no ens

enganyem, l'empresa competitiva del futur serà responsable.

Si volem que els salaris pugin i accedir a una mà d'obra qualificada, hem d'ajudar les empreses responsables a ser més competitives i a exportar.

Els partits populistes d'ambdós extrems advocaran per defensar els empresaris andorrans, com una mesura de sentit comú. Però algunes empreses de capital andorrà no superaran un nou cicle.

Com a part de la solució, hem vist que donar més rigidesa al mercat pot incrementar la desocupació i a qualitat del mercat de treball. No hem de deixar de lluitar i comunicar per incrementar el salari medià i apropar-lo com més puguem al salari mitjà.

Per tant, s'ha d'apel·lar als empresaris que guanyin diners, que continuïn apostant pel talent, i que incrementin el seu salari medià per sobre de l'equilibri oferta-demanda.

- El primer motiu és que, per sobreviure, cal canviar el model de salaris baixos per salaris de qualitat; el nou entorn competitiu requereix talent humà.
- El segon motiu és que la pèrdua de poder adquisitiu fa que una mà d'obra que era molt fidel i poc mòbil, ara marxi del país. Cada empleat qualificat que marxa ens està empobrint una mica més.

Per la seva part, les administracions públiques, si ens creiem de veritat la diversificació econòmica, haurien de deixar d'invertir en els sectors de salaris baixos per seleccionar i acompanyar les empreses que sí que poden incrementar el PIB del país. Per ser eficaços, cal alinear les ajudes empresarials amb l'estratègia de país.

Tot plegat porta a la conclusió final: hem de lluitar per la "Pax Andorranica".

El món està canviant a escala continental, i a una velocitat mai vista. La tecnologia està afectant els ciutadans, desplaçant veritats documentades per missatges curts que sonen bé. Avui, votar ja no és un acte racional.

Els vots de les pròximes eleccions es guanyaran per les emocions positives que puguem generar d'un futur millor per als nostres fills i de noves oportunitats engrescadores. Però també per la butxaca, per la sensació de riquesa dels nostres ciutadans, els quals han de saber que ens preocupa i estem fent el màxim. Però també es poden perdre per la por i la ràbia que puguin despertar els nostres rivals polítics.

Les solucions als nostres reptes no són fàcils, poden requerir de prova i error i inclús de diferents mesures fins a arribar al bon port.

Tant per responsabilitat política com per estratègia electoral, hem d'aconseguir refredar la nostra economia. Hem d'evitar un hard landing. Per això no hem de parar d'insistir, de comunicar i de crear petites mesures correctores. Senyals que el mercat a poc a poc ha d'anar paint per refredar-se.

Com a partit, hem d'incorporar més perfils joves i d'altres entorns. Per a això, cal que ens mantinguem al centre, l'únic lloc on les solucions seran equilibrades i ponderades, un espai polític que tenim d'exemplar. Un espai on hi cap tothom i on els interessos de la ciutadania modesta són el més important. El nostre model de país i la pau social depèn de la nostra capacitat de mantenir el poder adquisitiu i d'ordenar l'escalfament de la nostra economia. L'equilibri inestable de la Pax Andorranica està en perill i és la nostra responsabilitat política.

PROPOSTES DE RESOLUCIÓ:

- Seguir impulsant la millora del salari medià, demanant a les empreses què podem fer i com els podem ajudar perquè paguin més als seus assalariats.
- Establir mesures per promoure el consum intern, esperar les empreses andorranes a no
- descuidar el consumidor intern, reduir els beneficis, el taxfree o taxar-lo com a mesura de solidaritat amb les famílies més modestes.
- Ajudar les empreses a exportar, a formar-se i a competir amb actors exteriors.
- Realignar l'estratègia de país amb la inversió estrangera que volem, i que sigui el Govern, i no els bancs, el qui faci el "fit and proper" i el seguiment de la inversió estrangera.